

Sodobne družbe

11. srečanje: GLOBAL RELIGION

(od str. 383-406)

Katja Sajovic

Ema Clare Javornik Cregeen

Global religion

UVOD

Pogostokrat je težko strogo ločiti med fenomeni religije in drugimi podobnimi tipi verovanja ter obnašanja. Obredi, javni obredi, vraževerja, magija (podkategorij: črna magija in čaranje) in miti so pravzaprav zelo povezani z religijo. Za sociologe ni ključni problem, ali je vera »resnična« ali ne, ampak zakaj je prisotna prav v vseh družbah, kakšni pomeni so vloženi v religijo in kakšno socialno funkcijo zagotavlja. Sociologi se podobno kot o tem, sprašujejo še:

- Katere pomembne vere ali sekte pridobivajo ali izgubljajo pripadnike in iz kakšnih razlogov?
- Ali so posamezne verske obsodbe (krivde) povezane z določenimi oblikami vedenja v posvetnem svetu?
- Ali obstaja dolgoročna rast v sekularizaciji ali je ta teza ovržena s strani očitne oživitve religioznosti?
- Zakaj veliko število ljudi še vedno skuša obdržati svojo versko pripadnost prerokom, čigar prerokovanja se niso uresničila?
- Je Islam v splošnem grožnja Zahodni civilizaciji? Zakaj je za islamske »jihade« terorizem postal izražanje njihovih verovanj?

V tem poglavju bomo povzeli, zakaj so sociologi prispevali k študiju religije, zakaj je religija v današnjem času tako močno prisotna in ali vera (»biti veren«) zagotavlja grožnjo socialni koheziji,....?

1. ZGODNJI SOCIOLOGI IN RELIGIJA: COMTE IN MARX

Veliko število sociologov je bilo v preteklosti nestrpnih v povezavi z novimi idejami in praksami religije. Nanje so gledali kot na predrazsvetljensko kulturo, ki naj bi sovpadla z ustanovljeno racionalno - sekularno kulturo. Za Karla Marxa je bila religija podobno pripisana kot kategorija »napačne zavesti« in »ideologije«. Ta zgled je povzel po nemškem materialističnemu filozofu Ludwigu Feuerbachu, ki je to zagovarjal v knjigi *The essence of Christianity* (1957). Knjiga govori o tem, da je Bog zunanja podoba človeškega obstoja notranje narave. Feuerbach je trdil, da Bog ni ustvaril človeka, ampak smo ljudje ustvarili Boga. Marx je o religiji napisal malo, vendar je zelo cenil, da se revni in podrejeni ljudje k veri obračajo zaradi utehe.

Global religion

Kljub temu, da je fraza »vera je opij za ljudi« pogostokrat citirana, se je vredno posvetiti Marxovim komentarjem. Marx ni menil, da religija pomeni nekakšno euforijo, ampak da le ublaži bolečino eksistence. Mnogo več, Marx raje pokaže več empatije s potrebo po religioznem izražanju kot izhodne točke, ki so bile kdaj pa kdaj njemu pripisane.

Na drugi strani pa je Comte odločno nasprotoval religiji kot vrsti znanosti. Posledično so se zaradi tega začele široke debate v drugih znanostih, po publikaciji Darwinove knjige *On the Origin of species*. Njegovo delo je šokiralo tiste, ki so verjeli v teorijo Biblije in v genezo o tem, kako je nastala človeška vrsta. Njegova teorija naravne selekcije je temeljila na rastlinskem, živalskem, ptičjem, mrčesnem in ribjem življenju. Opazoval jih je na svojih znamenitih potovanjih in natančnih botaničnih študijah. Njegova ogromna moč opazovanja in analize še vedno niso impresionirala fundamentalistov in kreacionistov, ki so nadaljevali verovanja v Biblijo. Sociologi niso ne teologi ne evolucionistični biologi, zato je odkritje ogromne prelomnice med znanostjo in religijo malo verjetno.

2. RAZUMEVANJE RELIGIOZNIH IZRAŽANJ: RITUALI, TOTEMI IN TABUJI

Religija kot taka ne bi smela biti le ozko povezana z verstvom (cerkev, mošeja, sinagoga,...) ali z doktrino oz. znanostjo. Slednja je le tam, kjer je religija izražena oz. institucionalizirana. Vedno več ljudi meni, da so religiozni, a kljub temu ne obiskujejo verskih prostorov ali obredov, hkrati pa tudi ne trdijo, da so pripadniki določene vere. Če hočemo razumeti pomembnost religije, se naj ne bi opredelili za »vero« ali doktrino. Namesto tega je znani sociolog William Robertson Smith trdil, da bi morala biti vera razumljena skozi rituale, toteme in tabuje, ki so univerzalen pojav.

Rituali so trenutki izražanja hvaležnosti, odpuščanja, praznovanja in posvetila. Med preproste rituale lahko štejemo tudi imenovanje novorojenčka, rojstni dan dekleta ali fanta, poroko, smrt, pogreb, vojaško zmago, pridelke na polju, pojav dežja, nevihte, potrese ali vulkansko delovanje. Ker so ti dogodki včasih zastrašujoči ali zahvaljujoči in velikokrat tudi veseli, so zato pogostokrat označeni kot religiozno obnašanje.

Osnovna ideja totema je bolj ovržen pojem, njegova pomembnost pa je bila vprašljiva s strani francoskega socialnega antropologa Levi – Straussa, ki je menil, da zgodnji antropologi ne razumejo, kaj govorijo. Zgodnji etnografi menijo, da je ideja totema naprednejša, saj so delali z Malezijci, Polinezijci, Aborigini in domorodnimi Američani. Ti učenjaki so menili, da so bile živali, rastline, ribe in naravni fenomeni pogostokrat obravnavane z visoko stopnjo

Global religion

različnosti in določeno nadnaravno lastnostjo. Mesa živalskih totemov niso uživali ali pa so ga uživali le ob določenih verskih obredih. Totemi so bili obravnavani kot zaščitniki skupine, poleg tega so svoje ljudstvo branili pred sovražniki. Totemi so se do danes ohranili do takšne mere, da jih uporabljamo kot simbole za identifikacijo določenih skupin in maskot na športnih tekmovanjih.

Besedo tabu je prvi predstavil kapitan Cook, ko so mu otočani Polinezije povedali, da so določeni objekti ali dejanja »tabuji« - to je prepovedano, nedostopno ali nesprejemljivo. Tabuje, izražene skozi hrano, lahko najdemo v številnih religijah (Židi – ne jedo svinjine in morske hrane, Muslimani ne uživajo alkohola, svinjino imajo za nečisto,...). Kakršnikoli dvomi o interpretacijah ritualov, tabujev in totemov so zagotovili način razumevanja čustev, religioznih navez in obsodb. Freud jih je uporabljal za razlago verskih nasprotovanj. Trdil je, da posameznik ali skupina doživi notranjo vojno na psihološki ravni, če je tabu prekršen.

2.1. EMILE DURKHEIM

Emile Durkheim je ena temeljnih oseb v sociologiji. Svoje ime je zaznamoval s tremi knjigami; *The Division of Labour in Society*, *The Rules of Sociological Method* in *Suicide*. V svojih zgodnjih letih delovanja si je postavil nekaj temeljnih pravil, na podlagi katerih je kasneje tudi deloval.

Durkheim je trdil, da družba ni le vsota posameznikov, ampak sistem, ki združuje njihovo sodelovanje, predstavlja določeno realnost in ima svoje lastne karakteristike.

Ta ideja o družbi ga je vodila do tega, da je določil tri glavne koncepte:

- družba se je razvila iz pogostih idej, norm in pričakovanj, ki so bile deljene z njihovimi člani. To je imenoval »*collective consciousness*«.
- V zgodnjih oblikah družbe je bila družbena povezanost grajena na skupnih idejah o nadnaravnih pojavih, družbenih obredih in ritualih (velikokrat verskih), posledično pa je to imenoval »*mechanical solidarity*«.
- *mechanical solidarity* je bila v bolj razvitih, urbanih in industrializiranih družbah zamenjana za »*organic solidarity*«, saj je temeljila na bolj kompleksni delitvi dela med posamezniki. Brez osebnosti in zanimanja za samega sebe, so postali pogost pojav.

Global religion

Njegovo delo; preučevanje samomorov, je naredilo velik vtis na tradicijo abnormalne psihologije. Ugotovil je, da so protestanti bolj nagnjeni k egotističnim samomorom, kot pa katoliki.

Kljub temu, da je bil Durkheim ateist, je imel močno zanimanje za religijo, saj je verjel, da leta igra ključno vlogo v družbenem življenju posameznika. Zanj religije ne predstavljajo nekaj primitivnega ali neke razkrite resnice, ampak sisteme verovanj in prakse, katerih se držijo rituali, ki prinašajo vernike v moralno družbo.

3. RELIGIJA IN KAPITALIZEM

Medtem ko sta Comte in Marx nasprotovala verski praksi s posvetnimi, racionalnimi in znanstvenimi pristopi, se je Max Weber spraševal, ali obstaja pomemben člen med človeškim svetom in svetom Boga. Weber je predlagal, da bi bilo lahko nadaljevanje materialne igre podprto s strani določenih verskih obsodb. Webrova teza je proizvedla surov material za sociološki mlin. Material je bil primerno predstavljen. Ni trdil, da protestantizem povzroči kapitalizem ali obratno, ampak, da obstaja izbrana sorodnost med njima. V nadaljnjih študijah o judizmu, Kitajski in Indiji, je razločno poudaril, da protestantizem ni bil pomemben. Jainizem in Zoroastrianism sta odgovarjala Indijskim trgovcem, medtem ko je pravoslavni Hinduizem zadrževal kapitalizem, s svojim pritiskom na versko obnašanje in s pasivnim sprejemanjem posameznikove odločitve o kasni hierarhiji. Enakovredni argumenti so bili narejeni s strani Budistov, Konfucionistov, Judistov in Islama. V vsakem primeru je bil Weber dovolj pozoren, da je dovolil deviantne možnosti in »protestantske« elemente, da pridejo na plano.

Končno se zdi, da teza dobiva več odobritve v rasti evangeličanskih Kristjanov, v mnogih delih sveta doživlja ekonomsko rast in bolj podrobno v Latinski Ameriki. Tam je moral Pentecostalism pogosto združiti vrednote skupne solidarnost in odkritje avtohtonih etničnih identitet z Webrovo tradicijo: »povzdigovanje individualne, samostojne možnosti in asketske etike dela, reševanja in prilagajanja«. Ti dve tendenci sta združeni v visokogorjih Ekvadorja.

4. SEKULARIZACIJSKA TEZA

Kljub globokim zanimanjem v izbrani sorodnosti med religijo in kapitalizmom, je Weber videl vlogo religije v prihodnosti, ko bi birokracija moderne države prevzela tradicionalno in

Global religion

karizmatično obliko avtoritete. Bryan Wilson, ki je bil najširše razgledan o sekularizacijski tezi, je prav tako poudaril takšno vlogo birokracije. Predstavljal si je, da bo racionalizacija na stran potisnila tradicijo in karizmo.

Wilson je bil posebno oster pri kakršnih koli poizkusih, da bi namestili sekularno družbo, skozi katero je videl le prazne gibe. Svojo otožno raziskavo je nadaljeval tako, da je prikazal, da pisarniške plače padajo, da se prestiž duhovnikov zmanjšuje, medtem ko kongregacije nočejo plačati vsote za profesionalne storitve. Na socialni stopnji je povezanost verovanja in njenemu sledenju odvisno od osebnih stikov med duhovnikom in vernikom v stabilni skupnosti. Lokalni izdelki, dialekti in navade so izginjale in tako silile da se religija umakne v privatno sfero.

Stark in Bainbridge sta prav tako odmevala Wilsonovo nacijo skritih sekularnih zavesti, ki je povzročila dvig participacije v cerkvi. Verniki uporabljajo teorijo o racionalni izbiri, ki govori o tem, da ljudje hočejo maksimizirati svoje nagrade in minimizirati svoje tveganje.

Sodobni Američani preprosto sledijo Pascalovi znani predpostavki, ki predlaga, da je verovanje razumna možnost ali preudarna investicija.

Prepričljiv je argument, ki govori o tem, da so cerkve sestavile verigo prednosti za svoje vernike. Primer tega so: nadrejene izobraževalne priložnosti, pomoč in podpora pri bolezni, starosti in nesreči in mreža sovernikov, ki pazijo drug na drugega in si nudijo topel krog družbene sprejemljivosti. Wuthnow je ob sprejetju dejstva, da je več stvari v nevarnosti kot le naivna rast verovanja in zaupanja, sprejel nekaj razumnih statističnih dokazov, ki namigujejo da imajo manjše skupine v ZDA veliko večji pomen kot je bilo spoznano v preteklosti. Biblična srečanja, skupine za samopomoč, molitvene skupščine, »twelve-step gatherings«, razne seje za različne vrste odvisnosti... so sredstva, ki nudijo različno emocionalno podporo oz. pomoč. Wuthnow meni, da 40% ameriških državljanov sodeluje v teh manjših skupinah, 48% državljanov pa v teh skupinah sodeluje že več kot pet let. Čeprav veliko teh skupin nima verske vsebine, Wuthnow meni, da nudijo sočutno okolje v katerem se vera lahko oblikuje.

5. OŽIVITEV RELIGIJE

Nedvomno je bila opažena rast v verskem sentimentalizmu med neuveljavljenimi cerkvami. Za primer lahko vzamemo mormone. Njihovi začetki segajo v leto 1830, leta 1997 so šteli že 9,700,000 članov. Še en primer so na primer jehove priče, ki štejejo okoli 6 milijonov članov po celem svetu. Doktrina jehovih prič govori o tem, da se je Kristus vrnil za njegovo drugo

Global religion

vračanje leta 1874 in leta 1878 je bil tudi proglašen za kralja. Vse cerkve in vlade naj bi bile uničene v letu 1914 in priromal naj bi svetovni raj.

Na prvi pogled je težko razumeti kako takšna teorija lahko preživeli, saj nam je zgodovina vendarle znana. Da to razložimo, se moramo obrniti na klasično študijo o propadli prerokbi, ki združuje psihološke in sociološke poglede. Festinger je preučil število propadlih prerokb vključno s tisto, ki govori o poplavi biblične proporcije, kateri sledi reševanje vernikov z letečimi krožniki. Za tiste, ki so verjeli v prerokbo in katerih služba in ugled bi lahko bila ogrožena, bi bilo najbolje, da bi sprejeli napako in se vrnil na delovno mesto. Namesto tega, so šli preroki in verniki v nasprotno smer.

Mentalni mehanizmi zanikanja delujejo na izjemen način. Resnica je definirana z izrazom o absolutnem prepričanjem in s številom ljudi, ki se strinjajo s tabo in ne z objektivnimi dokazi, ki so vidni okoli tebe. Pridigati in prepričevati tiste, ki ne verjamejo, predstavlja svežo nujno; Stone pravi: »tisti, ki slišijo in verujejo bodo rešeni, tisti, ki ne verujejo pa so že zgubljeni«.

5.1. NOVA VERSKA GIBANJA

Nad ustanovljenimi verami in verskimi gibanji, se pojavljajo tudi druge oblike verskih prepričanj; sekte, kulti, alternativne religije ali nova verska gibanja. Takšne verske organizacije je težko klasificirati. Ali je religija ene osebe preprosto kult druge osebe? Ali so kulti in sekte s časom sprejete kot neke vere? Nekatero alternativno vero so pogosto povezane z radikalnimi političnimi akti, bizarnim in čudaškim ravnanjem in žrtvovanjem in z ekstremnim ravnanjem. Izraza kult in sekta imata predvsem negativne konotacije. Zaskrbljeni starši so predvsem preobrat mladih povezali s pranjem možganov in včasih s satanističnimi obredi.

Nekateri sociologi na nova verska gibanja gledajo veliko bolj flegmatično kot drugi. Beckford vidi rast novih verskih gibanj delno, kot kritiko in prenovo starih religij, delno pa kot odgovor na hitre družbene spremembe, vključno z globalizacijo.

Barker je spoznala, da v britanski družbi prihaja do strahu pred »pranjem možganov« in »nadziranjem misli«. Kljub temu je ime težave pri ločenju med tehnikami usposabljanja in ohranjanjem 500 novih verskih gibanj, ki jih je preučevala, in med tistimi oblikami prepričevanja in socializiranja, ki se pojavljajo v družinah, šolah, vojski ali tradicionalnih religijah. Samo izraženi razlogi za vključevanje in udeleževanje novih verskih gibanj- graditi uspešno kariero, izboljšanje zdravja, pridobivanje občutka pripadnosti, promovirati samo-

razvoj, spreminjanje sveta ali sodelovanje v globlji verski izkušnji, se ji niso zdeli povsem neprimerni, glede na dejavnosti drugih organizacij in združenj. Nedvomno so nekatere izkušnje številnih pripadnikov nekoliko nenavadne za tradicionalne cerkve, saj so izražene na bolj demonstrativen način verskega izražanja. Tako kot na primer Pentecostalism, ki je že dosegla legitimnost in sprejem.

5.2. DRUGE OBLIKE OŽIVLJANJA RELIGIJE: ROMANJA

Verska oživitev zadnjih 30-40 let je prevzela obliko ponovnega odkritja in oživetja verskih misij ali romanj. Verjetno je najbolj znan primer Lourdesa, majhnega mesta v Francoskih Pirenejih. Vsako leto na milijone ljudi roma v Lourdes, ki je tako versko obiskan postal takrat, ko je 14-letna deklica leta 1854, 18-krat videla podobo Device Marije.

Podoben primer je tudi v Švici. Tukaj lahko najdemo črno Marijo in to v deželi, ki jo vidimo kot srce kapitalistične racionalnosti. Tudi sem vsako leto priroma na milijone ljudi, da si ogleda lesen kipec Marije, ki je postal črn zaradi dima oljnih sveč. Kar se tiče čudežnih zdravljenj, naj bi bila črna Marija veliko bolj učinkovita kot njena bela različica. To postavlja zanimivo dejstvo o tem ali je črna Marija linearna potomka Egipčanske boginje Isis (ta naj bi imela močno terapevtsko moč). Še ena potencialna duhovna stvarnica je bila Hindu Shakiti, ženska personifikacija Divine.

Romarji predstavljajo pomembnost tudi pri bolj konvencionalnih religijah. Povečano število Budistov in Taoistov se vrača na goro Tai na sever Kitajske, kjer je bilo veliko število templjev uničenih s strani Maoistovih rdečih gard. Ti so bili obnovljeni leta 1976.

Kristjani obnavljajo korake Križarjev, ko gredo v »Sveto deželo« in s tem želijo obnoviti življenje Jezusa in njegovih apostolov. Šintu duhovniki imajo vsako leto vsaj 15 festivalov. Nazadnje pa omenimo tudi letni pohod v Medino, kjer velja, da mora vsak Musliman vsaj enkrat v življenju do Medine. Zgodí pa se tudi, da so verski objekti preobremenjeni z navdušeno množico. Leta 2006 je 345 romarjev v Haju izgubilo življenje v paniki, blizu treh stebrov, kjer se je hudič pojavil pred Abrahamom in kjer spodbujajo romarje, da mečejo kamne.

6. »GROŽNJA ISLAMA«

Močno razširjena vera Islama (1/5 vsega človeštva) in oživitev vojaške verzije političnega Islama (jihad) je dandanes videna kot neke vrste alarm, predvsem v Zahodnem političnem krogu. Islamska grožnja ekonomiji in političnim interesom Zahoda je pridobila določeno kredibilnost zaradi terorističnih napadov v New Yorku, Madridu in Londonu odkar se je zgodil 9/11.

V območju številnih ideoloških in vojaških konfliktov je težko ločiti med mitom in realnostjo (resnica je prva žrtev vojne), zato moramo biti pri ocenjevanju moči oz. učinkovitosti posebno previdni. Najbolj izrazit advokat te ideje je bil konzervativen ameriški pisec Samuel Huntington, čigar argumenti niso bili podprti s strani predsednikov, politikov in izdajateljev. Njegova napoved prihodnosti je bila sestavljena iz kulturnih konfliktov in krvavih vojn med civilizacijami. Povzeti so nekateri njegovi argumenti:

- Civilizacija sestoji iz najširših stopenj kulturne identitete s številnimi etničnimi skupinami, nacijami, ki temeljijo na skupnih izkušnjah, še posebno zgodovini, religiji, jeziku in običajih. Dandanes je v svetu sedem ali osem takšnih civilizacij, kljub temu, da vsaka vsebuje pomembne razdelitve
- Po obdobju hladne vojne se niti ideološki konflikti (npr. med komunizmom in kapitalistično demokracijo) niti boji med državami ne bodo nadaljevali do take mere, da bi globalna politika prešla na isto raven kot je bila v preteklosti. Več je možnosti, da se bodo konflikti med civilizacijami še bolj stopnjevali.
- »Šef« med vsemi temi soočaji bi lahko bil med Zahodom in koalicijo drugih civilizacij, verjetno osredotočen okrog Islamske konfucijske osi.
- Kaj povezuje to in druge civilizacije skupaj – kljub temu da jih veliko stvari razlikuje oz. deli? Zahod vidi kot nadaljevanje njihove verzije modernosti v svetu in uporabo kontrole mednarodnih institucij le-te, kot so npr. Svetovna banka in UN.
- Številne svetovne spremembe »delajo« na pospešitvi in večji učinkovitosti rasti teh civilizacijskih zavesti. Verjetno so najmočnejše med njimi povezane z globalizacijo in modernizacijo, še posebno večji stiki med različnimi deželami in kulturami.

Leta 1998 je predsednik Clinton naročil strelski napad na obtožena območja Islamskih teroristov v Sudanu in Afganistanu, saj so mesec dni prej teroristi (jihad) bombardirali Ameriško ambasado v Keniji in Tanzaniji. Ali se je na te in še bolj dramatične dogodke

Global religion

islamskih teroristov v New Yorku, Madridu in Londonu, Huntington (s svojimi predvidenimi civilizacijskimi argumenti) odzval z demonstracijami? Seveda, vendar so našli več pomanjkljivosti v njegovih argumentih (prvi trije so izpeljani iz Hallidayevih kritik):

- Veljavnost pojma civilizacija je lahko vprašljiva. Realno gledano, tradicije, ki temeljijo na različnih interpretacijah konfliktov in izhajajo iz kulturnih zvez, skušajo ustrezati političnim namenom različnih elit.
- Ideja različnih civilizacij z značilno kulturno povezanostjo je nadaljno vržena v nered.
- Fragmentacija in konflikti, ki so se pojavili znotraj civilizacij in temeljijo na državni delitvi, so bili izraziti kot tisti med njimi ali celo bolj.
- Ideja Islamskih konfucianističnih osi zgleđa zelo nevzdržna. Konfucij je definoiral 5 ključnih odnosov (med vladajočim in vladanim, možem in ženo, starši in otroki, starejšim in mlajšim bratom in med prijatelji), ki poudarjajo dolžnost in obveznost. Srce Konfucijeve doktrine je pasivnost - razumevanje svojega kraja in ubogljivosti staršem.

6.1. KOMPLEKSNOŠT ISLAMA

Znotraj Islama so številni oboroženi in »natrenirani« jihadi, ki s terorističnimi aktivnostmi želijo braniti svojo vero in hkrati v veri napredovati. Torej, ko se muslimani upirajo, da je njihova vera miroljubna in velikokrat, da teroristi niso muslimani, se je lahko dokaj legitimno odzvati s tem, da je miroljuben temperament lahko resničen, kljub temu pa Islamska doktrina še vedno dovoli oborožene jihade proti sovražnikom. Zapisi vlade kažejo, da muslimani že dolgo časa kažejo veliko mere tolerance.

Spodaj prikazani elementi kažejo delen znak fragmentacije Islama. Vse se je začelo z razidem Sunni in Shie (v dekadi Prophetove smrti):

- *Sunnis* šteje 85-90% vseh Muslimanov, ki so razdeljeni v različne šole. Te so neodvisne sekte kot npr. Wahhabis (član je Osama Bin Laden), Mutazilites, Qadiyanis in Kharjis.
- *Shia* – naslednji večji segment, razdeljeni v skupine kot Nusayris, Zaydis in Ismailis.
- *Ismailis (del Shie)* ponovno razdeljeni, ampak jih večina sprejema vodstvo Age Khan.
- *Sufis* – notranje mističen, psiho – spiritualna dimenzija Islama. Njihovi duhovniki so asketi, ki so se obrnili stran od javnega dela, skozi abstinenco so našli notranje prepričanje, revnost, prečiščevanje in kesanje.

6.2. INVAZIJA ZAHODA NAD ISLAMSKO DEŽELO

Leta 1948 so v Izraelu ustanovili fundacijo, ki je bila po svetu zelo znana. Izrael je kljub temu še vedno bodlo v srce Islama, še posebno, ko je njihov vodja dejal, da je Jeruzalem (sveto mesto za vse tri arabske vere) trenutno oz. stalno središče. Prihod Francozov in kasneje še čete Američanov v Libanon, Britanci in Francozi v Suez in uspešna raztezanja Izraela od leta 1948, so »drgnila sol v rano«. Afganistan je bil okupiran s strani Sovjetske zveze, Iran je okupiral Kuvajt....

Jeza bojevitih Muslimanov proti Zahodu je obilno razvlečena do tistih vladarjev v Arabskih in muslimanskih deželah, ki izgledajo sprti z Zahodnimi interesi.

Muslim brotherhood v Egiptu, Islamska renesančna partija v Tuniziji, Islamska rešitvena fronta v Alžiriji, Hezbollah v Libanonu, Hamas v Zahodni Banki in Gazi, skrivnostna al – Kaida (omrežno organizirana s strani Osame Bin Ladna) v Saudski Arabiji – to so le nekatere od številnih organizacij, ki so zrasle v Muslimanskem svetu, da bi se prepirale, razpravljale z arabskimi pravili. Da so te organizacije sposobne doseči politične moči, je bilo najbolje vidno v iranski revoluciji (leta 1979), ko se je duhovnik Ashie, Ayatollah Khomeini, vrnil iz izgnanstva v Parizu, da bi »namestil« tisto, kar je izgledalo nadnaravno. Njegov ponovni pojav v islamski svet, je bil za nekatere zavajajoč. Iranski ayatollahi globoko spoštujejo preteklost, obenem pa so odvisni od napredne tehnologije, borijo se z vzrokom – od TV, reaktivnega potovanja, prodaje njihovega olja na svetovnem trgu in kultivirane oborožitve. Njihova želja po nadgradnji proizvodnje, zmogljivejše obnovitvene jedrske energije (verjetno za proizvodnjo jedrskega orožja) vedno hitreje postaja nov vir preprirov med Iranom in ZDA ter Evrope.

6.3. ALI ZAHOD LAHKO ŽIVI Z ISLAMOM?

Pomembno je, da so Zahodni politični voditelji sposobni ločiti med teorijo in prakso med manjšinami, ki so vdane nasilju jihada in tistimi (razsežno večino), ki Islam vidijo kot miroljubno religijo, ki je sposobna sobivanja z drugimi verami in sprejeti stopnjo notranjega pluralizma. Poleg tega se morajo Zahodni politični voditelji izogibati pošiljanju različnih mešanih alarmov v javnost tam, kjer imajo miroljubna volitvena tekovanja rezultate v zmagah za Islamske partije.

Global religion

Nekoliko bolj pozitiven je bil napad NATA na Srbijo, zaradi obrambe pred muslimani s Kosova, Marca 1999, saj se je izkazalo, da so bili Zahodni politični voditelji sposobni vzeti osnovno vodilo na strani muslimanskih žrtev. Vse to je bilo zabeleženo s številnimi izdajami (nakladami) v Pakistanskem časopisu *Dawn* leta 1999 – tako so v muslimanskem svetu morali priznati oz. potrditi, da vodilna Zahodna moč brani muslimane zoper kristjanov. Zahod je muslimanom zahodne Azije pomagal z donacijami, saj so bili žrtve cunamija, prav tako muslimanskim Kashmirom - trpeli so zaradi potresa leta 2005.

In nazadnje, organizacije državljanske družbe, različne vere in drugo imajo priložnost delati s spodobnim »glasom«, saj potrebujejo podporo za vrnitev ali za nadaljni razvoj Islamskega svetovljanstva. Obstaja več takih glasov, ampak le ena, Irshad Manji, je napravila dramatičen učinek, in sicer s svojo knjigo *The trouble with Islam today*.

7. **POVZETEK**

Religija je vpeta v gene človeške zgodovine, od zgodnjih dni naprej, ko so se ljudje začeli povezovati, vplivati drug na drugega in oblikovali skupnosti, ki so se ohranile prav do današnje dobe. Kot smo že razložili, z »religijo« ne mislimo le določeno vero, cerkev ali doktrino.

Nekateri sociologi so bili sprva skeptični glede potrebe po religiji, nato pa so uvideli, da se je verjetnost upadanja vere kot posvetne, racionalne in znanstvene smeri razsvetljenstva, obdržala.

Kakorkoli, sociologi so se kmalu začeli zavedati, da je imela religija močno in neizogibno vlogo kot oblika družbene povezanosti. Durkheim je bil na tej točki precej jasen, v primerjavi z nekaterimi drugimi kot npr. Comte, ki se je spraševal, ali je mogoče razviti vrsto duhovnega humanizma, brez teologije.

Turner je prav tako poudarjal družbeno povezanost kot še eno vlogo religije, hkrati pa je videl pojav posvetne »državlanske oz. civilne religije«, ki mu ni bila všeč. Trdil je, da se je krščanstvo prilagodilo in sprejelo ločitev cerkve in države.

Mogoče je odločilen pogled na organizirano religijo, ki je zagotovila njeno preživetje, prav ta, da se je prilagodila etničnosti, nacionalnosti in zdaj globalizaciji.